

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	BITTERMANN SÁNDOR.	BITTERMANN NÁNDOR.	a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
Félévre . . . . 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

A magyar iparművészet.

A mult század hetvenes éveiben még alig volt nálunk iparművészet. Elhagyatva itt-ott dolgozott egy-egy műlakatos, aki különleges hazai munkájával néhanapján feltűnt. Amint hazánk lakossága szaporodott és fejlődött, közönségünk izlése is egyidejűleg finomodott. Az iparművészeti cikkeket azonban még nagy részben a külföldről hozták be. Csak az 1880-ik évben kezdtek némi figyelmet tanusítani nálunk az iparművészet iránt. A kezdeményezés művészek és műértők egy kicsiny csoportjából indult ki. Ez a kis, de kiváló csapat, mely alkotásukkal egyénekből állott, az iparművészeti társulat létesítésével kezdte működését. Az iparművészeti társulat működése különösen abban nyilvánult, hogy évről-évre karácsonyi kiállításokat rendezett. Megvolt a kezdet és ezek a kiállítások rövid idő alatt a hazai iparművészet annyi remekét hozták nyilvánosságra, hogy csakhamar a kormány figyelmét és érdeklődését is az iparművészet fejlesztésére lehetett terelni.

A kormány támogatásával létesült egy iparművészeti iskola is.

Az iparművészeti társulat időszaki kiállításai a hazai iparművészet nem is sejtett gyors fejlődéséről tesznek minduntalan tanúságot. A mi iparművészetünk, különösen ami az asztalos-, lakatos-, üveges- és kézműipart illeti, igen magas színvonalon áll, míg majolikában, keramikában, ékszerekben és zománcmunkában még a külföldön is bizonyos tekintetekben vezetünk.

Iparművészetünkben mindinkább sikerül a magyaros motívumok kidomborítása. E mellett azonban a modern stílusokat sem hanyagolják el iparosaink és különösen az angolok voltak reájuk hatással.

Iparosaink ma már megalapították hírnevüket. Közönségünk a legteljesebb mértékben elismeri és méltányolja művészetüket és nemcsak a belföldi szükséglet elégíti ki, hanem a külföldre is jelentékeny mennyiségű iparművészeti cikkeket szállítanak.

Az iparművészet fejlettségének kétségtelenül az export a legfényesebb

bizonyítéka. Hogy azonban az exportunk iparművészeti cikkeiben még nem öltethetett oly arányokat, hogy nemzetgazdasági szempontból is számottevő lehessen, az korántsem irandó a művészeti fejlettség rovására. Ebben a tekintetben mint hátráltató körülmény iparművészeink anyagi helyzete szerepel.

A palicsi gyermekszanatórium.*)

Annak a messze terjedő tengernek, mely Magyarország alvidékét — a diluviális korszakban évezredekkel ezelőtt, hatalmas hullámaival elárasztotta, kies maradványa a Szabadka város határában elterülő palicsi tó. Valóságos kis tengerszem ez, melynek bár nincs oly impozáns foglalata, mint a Magas-Tátra tavainak, de ezt csak azok mondják, akik a magyar Alföld véghetetlen báját fölfogni nem bírják és nem tudnak föllekesülni az előttük föltáruló természetnek szemmel át nem fogható végtelenségén.

*) Jelen cikket a Gyermekvédelmi Lapból vettük át.

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

Gazdagság.

Hogyha kevélykedő gazdagokat látok:

Én még kevélyebben nézek le reájok.

— Mit ér, ha szegények, szívben, szeretetben. S büszke vagyok rá, hogy koldúsnak születtem!

De ha koldúst látok árván, elhagyottan:

Lehajtom fejemet megalázkodottan;

Megered könnyűje mind a két szememnek,

S a gazdagok sorsát akkor irigylem meg.

Szabolcska Mihály.

Az anya utolsó csókja.

Irta: Del Toró.

Mikor a zord tél levetette már a fagyos bundáját, mikor a dalos pacsirta rügyfakadaskor pajkos jókedvvel repült föl a szürke földről a tiszta, kék égbe, hogy elzengje „imáját“ az ur zsámolyánál, mikor a tavasz balzsamos illatától volt részeg az aranyos napsugár is, mikor fészket rakott a kis fülemile a bokor alján és mikor bimbót hányt már a rózsató — akkor tette föl a myrtus

koszorút menyasszonya fürtös fejére a hüvölegénye.

Orgonavirág lehelte rájuk a kedves illatát, enyhe tavaszi szellő csókolta végig a hófehér menyasszonyi fát, a szemekből boldogság sugárzott ki és a ragyogó kék ég mosolygott fölöttük. Csupa élet, csupa imádat rajongta őket körül. És a keblöket a hit, remény és szeretet ihlete töltötte el.

Ez volt a szentháromságuk. A legmagasztosabb földi szent. Háromság! Mert a házasság szentség, de hit, remény és szeretet nélkül csak üres beszéd. Üres, mint a szív vér nélkül, a test lélek nélkül, az égbolt csillag nélkül.

A hit, remény és szeretet a házasság éltető levegője.

A fiatal férj imádatlalt csüngött a feleségén, a hü feleség rajongó szeretettel vette körül a férjét. Egymás nélkül nem tudták elképzelni az életet. Az isteni törvények szerint éltek: én a tied, te az enyém!

Együtt szöttek a szívárványszínű terveiket, együtt építették azt az aranyhidat, mely a földi paradicsomba vezet és egymás mosolygó szeméből olvasták ki a végtelen

boldogságot egy hosszú életre. Még az irigység se tudott volna beléjük kapaszkodni sárga karmaival.

Mikor a fiatal, szerető férj lélekölő munkájából hazatért a „boldog fészekbe“, a kedves asszonyka már ott várta a virágos udvarházban, mint virágai közt a legszebb virág és ölelő karokkal fonta át a fáradt férj nyakát. Aztán édes csókkal árasztotta el az arcát, megtörölte bársony kezeivel az izzadt homlokát és azt mondta nyájas, szelid hangon:

— Ez a fáradozásának a jutalma.

Ettől az édes csóktól eloszlottak a szerető férj homlokáról a borus redők és úgy érezte magát a puha karok közt, mintha rózsavánkosra hajtotta volna le a munkától kábult fejét. Friss vér pezsdült az ereiben, új élet költözött a keblébe: a boldog családi élet.

Aztán ő is magához vonta a fiatal feleség rózsapiros ajkát, egypár perzselő csókot lehelte rája, mint a szerelmes galamb a párjára és örömittasan sugta:

— Aranyos lelkem, fényes menyországom!

Gyönyörűség volt rájuk nézni.

És így haladtak hosszabb ideig az élet

A balneológusok könyvében azt olvassuk Palicsról, hogy:

A palicsi tó Szabadka város határában fekszik, Szabadka város tulajdona, területe 922 hold, a Balaton és Fertő után az ország legnagyobb tava. A víz mennyisége és vegyi összetétele változó, száraz időben kevesebb a víz s nagyobb a sótartalom. A víz vegyelemzése szerint van benne kálium sulfat, kálium chlorid, natrium chlorid, natrium nitrat, natrium carbonat, magnesium carbonat és sok egyéb főloldott só, mellyel megáldotta ezt a vizet az áldott természetnek kiapadhatatlan gyógyszer-könyve.

Meg van írva, hogy Palics nemcsak a betegeknek, főleg görvélyes gyermekeknek gyógyító fürdőjük, de kiváltképpen a szabadkaiaknak kiránduló és üdülő helyük, egyuttal nyaralótelepük is.

Mily rövid, mily száraz, mily üres leírás ez, mely a tudományos szemüvegen mutatja be nekünk az Alföldnek ezt a bájos üdülőhelyét, melynek szikszós vizében annyi sápadt arcú gyermek szerezte vissza arcának üde rózsáit.

Kedvesen emlékszem vissza az 1901. évről arra a napjára, midőn Budapesten a Fehérkeresztnél látogatást tettem és az egyesület érdemes igazgatója azt a kérdést intézte hozzám, nem lenné-e hajlandó Palicson gyermekszanatóriumot létesíteni?

Örömmel ígértem meg és siettem haza, hogy az örvendetes hírt, „Palicsra gyermekeket kapunk“ megvigyem.

Rövid pár hét alatt berendeztük a szanatóriumot, majdnem semmiből vakmerő kockázat volt, minden anyagi

biztosíték nélkül nekivágni egy ilyen vállalkozásnak, de erős az akarat, ha éltető, buzdító ereje a részvét és a szeretet!

Sikerült a nemes cél iránti tekintetből a szabadkai I. Takarékpénztár tulajdonát két hold területen egy kis park közepén kastélyszerűen kiemelkedő nyárilakot mérsékelt áron bérbe vennünk. Ápolónőket hoztunk, a főszereléshez szükséges tárgyakat részint a város tulajdonát képező közkórháztól, részint egyes jótékony egyesületek nagylelkűségéből kölcsön kaptuk. Mire a nap áldó sugarai átmelegítették a tó tükrét, már rendben volt a kis fészek, hogy kedves jövevényeit befogadhatta. Végre megérkezett a várva-várt kedves gyermekereg. Mily lehangoló kép! Csupa sovány, vézna, sápadt apróság. A legtöbbjének arcán ott ült a szenvedés, sokaknál a halál árnyéka. Igen sok kedves arcot elrutított az apától örökbe kapott, a nyomor által kifejlesztett görvélykór. Megható szomorulátvány volt ez! De lelkünkben égett a vágy, fohásunk Istenhez szállt, vajha Isten segítségével és a palicsi tó gyógyító ereje által a kis szenvedőket az életnek megtarthattuk!

Voltak, akik attól féltek, hogy a nyomorban született, betegség által sújtott gyermekek szomorú megjelenése el fogja riasztani azokat a boldogokat, akik a fürdőben csak pihenést vagy szórakozást keresnek. Nem így történt. Nincsen az az elkérgesedett emberi szív, akit a gyermeknek szenvedése meg nem hatna, mert nincs a világnak nagyobb hódítója, mint a gyermek, aki isteni ártatlanságával képes a rideg önzést leszerelni, a dölyföt megtörni,

a részvétet lekötöni. Szemben a szenvedő gyermekkel mindenki átérzi, hogy vele szemben tartozása van és igaza van Dumas Sándornak, a ki azt mondja, hogy: „Azok között, kiket emberi gyarlóság tett boldogtalanná, csak egy lény van, aki mindig megérdemli, hogy segítségére legyünk, mert egyedül ő az, aki boldogtalan lehet anélkül, hogy valaha bárkinek vétett volna: ez a gyermek“. Mert azt mindenki átérzi, hogy a gyermek ártatlanul szenved, az éhes, a lerongyolt gyermekkel mindenkinek kötelessége van, hogy azt elveszni ne hagyja, hanem hogy az élet nehéz küzdésében két keze munkájával képes legyen kenyerét megkeresni. Szegény kis gyermekeink nagyon hálásak voltak, sápadt arcukra az élet pirja visszatért, bágyadt szemük fölragyogott, aszott tagjaikban fölpezsdült a gyermekség kedves elevevénye. Ezek a kis gyermekek bebizonyították azt, amit a nagyközönség nem tudott, a tudósok sejtettek, hogy a palicsi viznek hatalmas gyógyító ereje van. Ezek az életnek megmentett kis ártatlanok nagyobb hirnevet szereztek a fürdőnek, mint a tarka-barka prospektusok, mint a dob és a cintányér.

Midőn a magyar törvényhozás az elhagyott gyermekek gondozását az állam feladatai közé iktatta és a gyermekvédelem államosítása megindult, a palicsi szanatóriumnak már nyert ügye volt. Széll Ignác államtitkár, a gyermekvédelmi ügynek nemesszívű megalakítója kijelentette előttünk, szabadkai asszonyok előtt, hogy a szanatóriumot állami kezelésbe fogja venni, sőt törekedni fog, hogy egy a palicsi tó partján építendő hatalmas állami szanatórium

utjain. Kavics nem sebezte meg a lábaikat, tüske nem vérezte meg a szívöket. Csak a boldogság fénye ragyogta be az utáikat és az egyetértés rózsaláncá kapcsolta egybe a galamblelküket. Az örömteli jövő mámore sugárzott ki a szemekből és a reménység virágos mezején kalandozott el a szerelemtől túlaradt lelkük.

A reménység bűvös virágait szedték koszoruba, hogy egykor megelégedetten, örömtől sugárzó arccal mosolyoghassanak e koszorura.

Hanem a jövőt vastag fátyol borítja: emberi szem annak a titkát nem fűrészheti ki, a reménység pedig esalfá, mint a délibáb: eltűnik, mikor az ember azt hiszi róla, hogy éppen most fogta meg, eltűnik, mint a tarka szivárvány, mihelyt a nap aranyugara kőszá felhők takarják el az égen.

Azt mondják a költők, hogy a csillagokban meg van írva az ember sorsa. Hát lehet, mert a véghetetlen szeretetből táplálkozó két fiatal szívet is éppen akkor esalta meg a mosolygó remény, éppen akkor huzta át a számításukat a kétéves jövő, mikor a boldogság templomának fenséges kapuját kellett volna kitárni előttük. A boldogság aranyhidja

helyett megnyílt előttük a szenvedések kálváriája.

Igy volt ez a csillagokban megírva.

*

Elmult a rügyfakasztó lanya tavasz, szétfoszlott a kalásztérlelő meleg nyár is és beköszöntött az elmulást jelentő hideg ősz. A szép fiatal asszony hófehér párnái közt vergődött nagy kinok között, mint a halálra sebezett szelíd galamb. Talán nem is az marcangolta pihegő keblét, szeretettől dobogó szívét, hogy a kegyetlen halál a legközelebbi pillanatban már elvágja fiatal élete fonálát, hanem az, hogy itt kell hagyni a legszeretőbb férjet, el kell válni örökre attól a kedves „cseppstől“, akinek életet adott, akit a szive alatt táplált. Egy élet egy életért! Borzasztó iróniája ez a sorsnak, vérfagyasztó uzsoráskodása a természetnek!

Mikor már aranyfürtei fölött lebegett a feketeszárnyu enyészet, mikor már a kegyetlen halál esontkezelével simogatta a fagyos verejtéktől gyöngyöző homlokát, mikor már kialudni készült az a nagy, barna szempár, melyből egykor perzselő tűz ragyogott ki, — akkor lehelle utolsó csókját a fájdalomtól

roskadozó férjre és a „szive vére“: az árván maradt ártatlan kis angyalra.

Csak révedező szemével beszélhetett már, de ez szivettépő hangos beszéd volt. Mintha csak azt akarta volna mondani:

— Melyiket öljem, melyiket szeressem?

De már nem mondhatta, hanem még egyszer tűzben ragyogtak föl egy pillanatra fényes szemei, mint mikor a hulló csillag utolsó lobban az égen, aztán lezárultak és egy sóhajban elröpült a galambleke...

A fájdalomtól lesújtott fiatal férj, a szivükben megsebzett bánatos szülők és a gyászba borult szerető testvérek zokogó könnyekkel mosták a „letört virágnak“ hófehér arcát, de az életnek visszasírni többé nem bírták. A másik szobában pedig megsendült egy vékony, siró gyermekhang, mely mintha így könyörgött volna:

— Ne hagyj itt engem, aranyos mamuskám!

De ezt már a jó anya nem hallotta, mert boldog lakója volt már a mennynek.

Aztán minden csendes lett, csak a pap imádkozott: „Miatyánk Isten...“

fogadja be a palicsi tó vizében életet, egészséget kereső, szenvedő szegény gyermekeket; erre Magyarországnak annál nagyobb szüksége van, mivel tengerpart hiányában nem építhet angolkóros gyermekei számára tengeri hospiceket és így Magyarország Isten áldásaként létező sóstavaira szorul. Az államtitkár ebbeli szándékát csak az ország pénzügyi nehéz helyzete akadályozta meg. Nem semmisítette meg, csak elodázta.

Nekem, a ki nem érdemelt bizalom által a palicsi állami szanatórium gazdasági vezetésének részese vagyok, ki-merithetetlen örömet okoz már öt nyáron át, hogy tanuja lehetek annak az áldásos munkának, melyet a palicsi szanatórium a szenvedő gyermekek érdekében kifejt. Eddig mintegy négyszáz gyermek talált a palicsi kis otthonban fájós sebeire balzsamot, szenvedő testének üdülést, megtalálta az életet. Akinek alkalmá van ennek a szenvedő gyermekeseregnek körében élni, aki látja, hogy gondos ápolás mire képes, hogy az a szegény gyermek jó ellátásban mily könnyen teszi túl magát kisebb-nagyobb szenvedésein, az képes felfogni, mily nagy jótétemény — ez a szanatórium, annak lelkében el nem homályosulhat ennek a gyermekcsoportnak kedves képe. Sokszor láttam őket a reggeli nap verőfényében a kert porondos utain, a lombos fák árnyában pihenni a gyepszőnyegen, enyelegni, ugrándozni, énekelni. Mennyi élet, mennyi elevenség, mennyi hálaérzet! Mennyire meg vagyunk jutalmazva azért a kevés jóért, amit éret-tük teszünk. Mily gazdagok a jutalomosztásban azok iránt, akik velük jót tesznek. Mily költői szép a szanatórium egy-egy palicsi estje. A nap nyugovóra száll és bucsu-sugarai biborfényt árasztanak a tó tükreire. Megzendül a lombok között a szárnyas zenekar. A kis esti harang is megszólal. Gyermekeink jó étvágygyal elköltötték már estebéd-jüket. Tiszta kis ágyaiban kisdud kezét imára kulcsolja valamennyi, mire utolsó hangját kondítja a harang — elcsendesül minden, csak Isten és az őrangyal virraszt a gyermekek felett!

A palicsi szanatórium ma is még bérházban van. Ebben az évben a budapesti, szabadkai, szombathelyi, marosvásárhelyi, pécsi, aradi, veszprémi, munkácsi, nagyvárad és kassai menhelyek küldötték abba beteg gyermekeket. Gondos kezek válogatták ki őket az ezrek közül szakértelemmel azokat, akiknek életerejét kikezdette már a lassu hervadás. Négy hónapig élvezték az Alföld televényes homokján visszaverődő éltető napsugarat, a szikes tónak üdítő vizét.

Ma már mindannyi a saját otthonában van és el-elcseveg nevelő-szü-lőinek derült kedvvel arról a szép nagy tóról, a fölötté röpködő szárnyas madarakról, a rajta elsikló vitorlás sájkákról.

Amióta ők elmentek, azóta csönd borult Palicsra, kies villáiból nem hangzik ki az életöröm, a madár dala is elnémult, csak az őszi szél süvölt a hervadó lombok között, csak a tó tükre háborog, csak a kis kápolna harangja árad szét a messzeségbe.

Ruffy Pálné.

Állami iskolát Bulkeszinek!

A magyarosodás, ha öntudatosan történik, biztos a siker. Amely nemzetiségben ezen szent eszme alszik, az örökös sötétségben fetreng, annak keblét nem hevíti nemes ambíció, szívében hideg közömbösség ül, lelken tehetetlenség férgé rágódik s vajmi kevés várható az ilyen honpolgártól.

Kinek szívéből a nemzeti öntudat hiányzik, hiányzik abból a hazaszeretet szent érzete is; szerencsétlen az olyan ország, melynek keblén ilyen emberek élnek.

Tudjuk, hogy egyik-másik nemzetiség mikor és mily körülmények között telepedett le, e vérrel áztatott hazában. Régen volt. Sajnos azonban, hogy egyik-másik nemzeti helyen még most sem tudtak megbarátkozni a magyar nemzettel. A rég mult időről nem is szölok; de az 1868. évi XXXVIII. t. c. világosan kimondja a magyar nyelv tanítását. Mi az eredmény? Semmi! Elrendeltett, de végre nem hajtatott, vagyis: azért van törvény, hogy legyen mit áthágni. Punctum!

Csodálatos, hogy Bácska, a nagy magyar alföld eme szép és áldott földje, e paradicsomi jómóddal megáldott nép, mily különböző nemzetiségekhez tartozik. Valóságos kaosza a nemzetiségeknek!

Azonban Bulkeszi német (sváb) népe így kiált föl: Félre a sötétséggel! Senki se merje háborgatni a jótékony világosságot! Ma a feltámadás napja van! Magyar iskola kell nekünk! . . . Halljátok?! Fiainkból nevelünk öntudatos, hasznavehető magyar honpolgárokat: az édes magyar hazának, az egyháznak s a magyar társadalomnak. Nem érzitek-e a lelkünkben égő hő vágyat!? A nemzeti öntudatot érezzük, valljuk és hirdetjük! Bár német bundába vagyunk bujtatva, de ezen ködfátyol lehull rólunk, mert testben-lelkben magyarok vagyunk! Azt kívánjuk, hogy fiaink büszkén hirdessék s dicsőségüknek tartsák, hogy magyarnak születtek. Mert érezzük, hogy: „A nagyvilágon e kívül, nincsen számunkra hely! . . . Lássá s tapasztalja arcukon, mozdulatukon, beszédükön mindenki ama dicső lelkesedést, melyet nem a tettetés, de a nemes öntudat varázsol elő!

E hazafias bulkeszi-i német nép belátja, hogy neki is szüksége van a magyar nyelvre, hogy a magyarul írt törvényeket megérthesse, s azon törvényt, ha reá vonatkozik, magára is kiterjeszthetőnek tekintse. Uj zászlót tűzött ki, mely: a megmagyarosodás szent eszméjéért lobog! S mindent megtesz magyarosodása érdekében. Ragadjuk meg ez önként kínákozó alkalmat s állítsunk: állami iskolát Bulkeszinek!

Azt hiszem, nem alaptalan ezen kérelem, mert e teljesen németajku község derék

lakossága: Beck Miklós bulkeszi-i lakos elnöksége alatt — hazafiasságtól indítva — magyar iskola-egyletet létesített s hogy a szent célt, mit maga elé tűzött, minél inkább megvalósítva lássa, saját költségén „magyar iskolát“ nyitott, a helybeli német iskolák mellőzésével. Szerény véleményem szerint, dicsérendő törekvésük által volna legjobban honorálva, ha ezen létesített iskola „állami“ gondozás alá vétetnék. Kiemelendő, hogy az iskolát fenntartó testület tagjai egytől-egyig német emberek, olyannyira, hogy magyarul nem is tudnak. Eme határtalan hazafiasság megérdemli, hogy gyámolítottassék. Itt kétszeresen kellene az állam segítő keze arra, hogy a mult idők mostoha viszonyai pótol-tassanak.

Igyekezünk tehát a nemzet és a haza boldogságán. Tudom, eljő az idő, hogy Bulkeszi népe fajmagyar lesz, mert: „az erős akarat előbb vagy utóbb borostyánt arat!“ Legyünk türelemmel, még most csirájában van, de eljő a feltámadás nagy napja Széchenyi szerint: „Magyarország nem volt, hanem lesz!“ Adja Isten, hogy úgy legyen! . . . a magyarosodás útja meg van nyitva . . . de kérünk: „Állami iskolát Bulkeszinek!“

Andaházy Ervin.

Városi ügyek.

Zombor—óbecsei vasút. Zombor szab. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a törvényhatósági bizottságnak 1905. évi 275/kgy. szám a. kelt azon határozata, melylyel a zombor—óbecsei h. é. vasútra megszavazott 120,000 korona hozzájárulási összeg megadására vonatkozó határozatainak hatályon kívül helyezésével ezen hozzájárulási összeget engedélyesektől megvonta, — folyó évi október hó 31-től számított 15 napon keresztül a városi kiadóban közszemlére tetetett és ellene e határidő alatt a felebbeségek a városi tanács címére benyújthatók.

Ártézi kutak furása. Zombor sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, miszerint a törvényhatósági bizottság f. évi 267. közgy. számú határozata a Bánát városrészben a Juhász- és Kereszt-utcák keresztezésénél, a Szelenese városrészben a Szóntai-ut és Kalap-utca találkozásánál s a Cservenka városrészben az Eötvös és Széchenyi körutak találkozásánál levő szabad téren létesítendő összesen 3 db ártézi kut furási munkálatainak biztosítása céljából 18000 korona kiállítási ár mellett folyó évi november 10-én délelőtt 10 órakor a városháza tanácstermében szóbeli és zárt írásbeli versenytárgyalás tartatik. Felhivatnak vállalkozni kívánók, hogy 1500 korona bánatpénznek a városi pénztárba történt befizetését igazoló elismervénnyel felszerelt és kellően lepecsételt ajánlataikat a városi tanácshoz címezve a városi iktatóhivatalba a fenti határidőig annál is inkább benyujtsák, mert elkésve érkező vagy távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az ajánlati és vállalati feltételek a városi mérnöki hivatal által kívánatra megküldetnek s ugyanott a már létező kútra vonatkozó adatokról a személyesen megjelent vállalkozók bővebb felvilágosítást nyerhetnek.

Előmunkálati engedély. A kereskedelemügyi miniszter Zombor szab. kir. közönségének a m. kir. államvasutak Zombor állomásától a Bajai-utcán, a Deák Ferenc köruton és a Sztapári-uton a vámházig, továbbá ebből a vonatból kiágazólag a Deák Ferenc-köruton, az Erzsébet-köruton, a Jókai-

téren és a Bezdáni- és Sikarai-uton át a Sikarai erdőig és végül az Erzsébet-körutról való elágazással az Apatini-uton és Kupuszina község belterületén a Zombori-utcán keresztül egyrészt a sörházig, másrészt a Dunapartig vezetendő 0.70 méteres keskeny, esetleg rendes nyomtávu villamos közúti vasutvonalra kiadott előmunkálati engedélyt érvényét további egy év tartamára megújította.

H i r e k.

Memento mori! Szerdán a kora délutáni órákban megindult a népvándorlás a temetők felé. Az elhunytakról emlékezett meg e napon mindenki. Alig van, vagy éppen senki sincs közöttünk, aki szerettei közül ne gyászolna valakit. Kegyeletes kezek koszorúkkal, élő virágokkal borították el a sírdombokat. Ki-ki tehetségéhez mérten áldozott a halottak iránti kegyeletnek. A lobogó gertyák fénye világította meg a temetőt, a fák kopár, sárguló lombjait. Hiába igazságtalan az élet, hiába cáfolja meg lépten-nyomon, hogy egyformák vagyunk, a halálban egyenlők leszünk. Porból lettünk s porrá leszünk megint kivétel nélkül: szegény és gazdag, ur és szolga egyaránt. Áldott legyen a Teremtő, aki úgy alkotta az emberi szívet, hogy az nem hisz az örök megsemmisülésben. Bár látjuk a Halál pusztító hatalmát, mely oly gyakran hordja el közülünk áldozatait, lelkünk mégis felujjong az emlékezés napján, mert hiszünk a feltámadásban, hiszünk az ige, az eszme testöltésében. Hulló könyeinken át beragyog lelkünkbe a vigasztaló szírvány, hogy van élet még a síron túl is, új virág fakad a romokon, az eszme újjászületésének, a lélek feltámadásának hervadhatatlan, örökzöld virága. Nagy kár, hogy a hirtelen jött záporos hamarosan kioltotta a gertyákat és koromsötétség borult a temetőre. Memento mori!

Képviselőválasztások a vármegyében. Bartha Miklós halála következtében megüresedett Zenta városi képviselőválasztókerületben már megindultak a választási mozgalmak. A függetlenségi kör helyiségében megejtett jelölő gyűlésen a párt zöme dr. Lovász Andort, míg a kisebbség dr. Ellinger Jenő ügyvéd, lapszerkesztőt jelölte. Mindkettő függetlenségi programmal lép fel. A város központi választmánya a választás határnapjául november hó 17-ét tűzte ki. Választási elnök keceli Mészáros Géza, a függetlenségi párt elnöke lesz. A titeli választókerületben dr. Musiczki Döme pancsovai ügyvéd az 1905. évi választáson kisebbségben maradt jelölt lép fel nemzetiségi programmal, míg a függetlenségi párt dr. Jovánovits József ügyvéd, zombori lakost, a „Bácsmezei Függetlenség“ felelős szerkesztőjét lépteti fel. A vármegyei központi választmány e hó 4-én tart ülést, melyen a választás határnapját fogják kitűzni.

Csillaghullás. Öfelsége a király a m. kir. 6. honvédegyezredben Petrovics György első osztályú századost őrnaggyá léptette elő és Szauder Géza cs. és kir. 4. tiroli vadászrezdabeli hadnagyot a m. kir. honvédség tényleges állományába helyezte át.

A cs. és kir. 23. gyalogezredben Babics Antal alezredes ezredessé, Pongrác Henrik őrnagyot alezredessé, Phleps Gyula első osztályú századost őrnaggyá, Zorzi Ede második osztályú századost első osztályú századossá

és Detrich Sándor hadnagyot főhadnaggyá nevezte ki.

A kamarai titkárválasztás.

A kereskedelemügyi miniszter most döntött a szegedi kereskedelmi és iparkamarai titkárválasztás ügyében olyképp, hogy Perjessy László titkári megválasztását jóváhagyta ugyan, de csak egy évi próbaidőre. Továbbá a Perjessy részére felemelt és 7200 koronát kitevő fizetést is csak akként engedélyezi erre az évre, amint ez a költségvetésben fel van véve.

Zombori tanítók fizetésrendezése. Az összes zombori tanítók mult hó 27-én értekezletre jöttek össze, amelyen fizetésrendezésük ügyét tárgyalták. Az értekezlet elhatározta, hogy sérelmeiket egy memorandumban fogják összefoglalni, amelyet küldöttségileg fognak a város polgármesterének átnyújtani.

Köszönetnyilvánítás. A zombori izr. ifjuság mult hó 18-án a templom részére beszerzendő csillár alapja javára rendezett táncmulatság ügyét erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült. Ezen alkalomból felülfizettek: Szilágyi Mór 100 kor., Roheim Zsigáné, rendezőség 30—30 kor., özv. Herczog B.-né 12 kor., dr. Spitzer Mór, dr. Grüner Samu, Teltseh Gáspár, Herczog testvérek, Fischer Samu, Bergmann Adolf, Szerdahelyi Frigyes, dr. Bruck Árminné 10—10 kor., Schöffler Samu 8 kor., Igazság szerk. 7 kor., Weidinger Zsigmond, Wámoseher Áronné, Auspitz Zsigmond, dr. Guttman Zsigmond 6—6 kor., dr. Gombos Ignác, dr. Turányi Zsigmond, Dömötör Aurél, Spitzer Márk, Goldfahn Sándor, dr. Karácson Gyula, Gubicza György, Müller Vilmos, Spitzer Sándor, Spitzer I. B., Földvári Mór, Schlieszer testvérek, Oblát Károlyné, Messinger Józsefné, Berger Mór, Káldor Márk 5—5 korona, Freund Samu, Weidinger Lajos, Holczer Márton, Wámoseher Gézáné, Scheer Samu, dr. Feles Adolf, Weisz Simon, dr. Czeisel Lajos, Robitsek József, Schöffler Samuné, dr. Gábor Izidor, Goldarbeiter Adolf, dr. Wollheimer József, Hay Ignác, N. N., dr. Kabos Mártonné, R., dr. Fischer Mihály, dr. Sági Samu, dr. Strasser Lajos 4—4 kor., Szabó Soma, Spitzer Jakab, Bárány Zsigmond, Klein Albert, N. N., Wollheimer Vilmos, Goldfahn Béla, Kende Ignác, Szegő Paulina, Steiner Jánosné, Mihály Frigyes, Goldarbeiter Henrik Vinkovce, Oblát Henrik, Majrovits I.-né, dr. Gál Rezső 3—3 kor., Spitzer B.-né, Gombos Nándor, Pinkusz Adolf, Weinberger Izidor, Schönwald Simon, Kohn Fanny, Weidinger Frigyes, Rosenfeld Samu, Steinfeld Ödön, N. N., Schöffler Márk, Holländer József, Bondy Arnold, Schlesinger Simon, Sréter Károly, Raisz Sándor, Lányi Mór Szabadka, özv. Kaufmann Simonné, Maffi, Deutsch Mór, özv. Loschitz I.-né, Bruck Etel 2—2 kor., Vujics István, Lugumerszky Gy., dr. Gaál István, Latinovits Szaniszló, Hauser Ujvidék, Keller Soma, Hamelska, Hermann Manó, Birnbaum Ella, N. N., Bedő Budapest, Stebler Antal, Liebhardt János, Neumann F., Kardos J., N. N., dr. Sándor Manó, X. P., Grünbaum Anna, Rosenzweig Miksa, Berger Róza, Teltseh Géza, Adler Adolf 1—1 kor. Fogadják a nemes szívű adakozók hálás köszönetünket. — Külön köszönetet szavazunk továbbá dr. Bruck Árminné urnőnek a védnökség szives elvállalásáért, Engländer Rezső, Fischer Ilon, Freund Margit, Goldfahn Bella, Grünbaum Lujza, Halász Magda, Hecht Aranka, Herczog Ilonka, Messinger Gizi, Kohn Czilka, Pártos Janka, Strasser Margitka, Weisz Szidi és Wollheimer Hermin urleányoknak a rendezésben résztvevő tevékeny munkálkodásukért és végül Engel Mór urnak az ingyenesen nyújtott világításért. A rendezőség.

A zentai nagyrét csatornázása. Zenta város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy a bácsi—tiszai ármentesítő társulattal nagyrétjét csatornáztatja. Ezen munka körülbelül egy évig fog tartani és a városnak évenként 60.000 korona jövedelmet fog hajtani.

Ev. ref. istentisztelet. A zombori ev. ref. gyülekezet f. évi november 5-én d. e. 11 órakor az ág. ev. templomban urvacsorával egybekötött istentiszteletet tart. Somogyi Zoltán h. lelkész. Kozma László e. gondnok.

Tanítóegyleti gyűlés. A zomborvidéki r. k. tanítóegylet választmánya f. é. november 9-én d. e. 10 órakor Zomborban, a központi fiu-iskolában rendes gyűlést tart.

Esküvő. Janits Milán temeskubini betétszerkesztő f. hó 22-én oltárhoz vezette Nasztasity Brankát, Nasztasity Péter földbirtokos és moholi községi képviselő leányát.

Esküvő. Baumann Margitot folyó évi november hó 4-én d. e. 11 órakor vezeti oltárhoz Gruman Károly kir. járásbírósi aljegyző.

A reformáció emlékünnepe. A reformáció megalapításának évfordulóját, október 31-ikét, amidőn a nagy valálalapító: Luther külsőleg is elszakadt a róm. kath. anyaszentegyházról, a szokásos kegyelettel most is megülték a református hívek. A zombori egyházközség imaházában is megtartották az ünnepi istentisztelet e napon.

Névmagyarosítás. Schnurr Hermann katymári lakos vezetéknevét „Bácskai“-ra változtatta.

Uj postahivatal. A temesvári posta- és távirtdahivatal közhírré teszi, hogy folyó évi november hó 1-jével Bácsborsód községben posta- és távirtdahivatalt léptet életbe.

Halálozás. Masirevits Gusztáv kir. segédelekkönyvvezető folyó hó 1-én hirtelen elhunyt. Temetése tegnap délután 4 órakor volt. A zombori kir. törvényszék tisztviselői kara az alábbi gyászjelentést adta ki: A zombori kir. törvényszék tisztviselői kara részvétel jelenti, hogy Masirevits Gusztáv kir. törvényszéki segédelekkönyvvezető rövid szenvedés után 1905. évi november hó 1-ső napján elhunyt. Temetése november hó 2-án délután 4 órakor az Orgona-utcai gyászaházból lesz. Zombor, 1905. évi november hó 1-én. Béke lengjen hamvai felett!

Halálozás. Egy fejlődő bimbó tört le tegnap este, a halottak emléke napján. Hermann József vendéglős és neje Sztanó Vilma kis Éva leánykája költözött az égbe, itthagya játszótársait és fivérét. Sajgó sebet ütött a bekövetkezett gyász a szülők szerető szívében, kiknek a kis Éva becézgetett kedvence volt. A család gyászjelentése: Alulírottak úgy a maguk, valamint számos rokonaik nevében is a legmélyebb fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy szeretett és felejtethetlen jó gyermekük, illetve testvére és unokájuk Hermann Éva folyó évi november hó 1-én délután 7 órakor, 5 éves korában elhunyt. Temetése folyó évi november hó 3-án délután 4 órakor (Vitéz-utca 8. sz.) a beszentelés után fog eszközöltetni. Zombor, 1905. évi november hó 2-án. Legyen nyugalma csendes. Emléke áldott! Hermann József, Hermann Józsefné szül. Sztanó Vilma, szülei. Ifj. Hermann József, testvére. Hermann Lőrinc, Hermann Lőrincné szül. Riesz Margit, özv. Sztanó Ferencné szül. Schwarcz Mária, nagyszülei. Sztanó Ferenc és neje, Sztanó Gyula és neje, Sztanó Endre és neje, Sztanó Zsófia, nagybátyjai és nagynénjei. És számos rokonai.

Hirlapirók gyűlése. A vidéki hirlapirók országos szövetségének igazgatósága szokásos negyedévi ülését vasárnap tartotta meg Szegeden Szávay Gyula elnöklete alatt. A szövetség rendes tagjai sorába fölvetta az igazgatóság: Fischer Béla (Brassó), Győri Elek (Miskolc), Seress Imre (Kassa), Betegh Lajos (Fiume), Merényi József (Kassa), Matzner Samu (Kassa), Sassy Csaba (Miskolc), Keresztessy Sándor (Miskolc), Zoltán Vilmos (Győr) hirlapirókat. Az igazgatóság a beérkezett segélykérvényekre ezuttal 905 koronát utalványozott. Ezen segélyeket kizárólag hivatásos újságíróknak engedélyezte az igazgatóság. Az 1906. évi rendes tisztújító közgyűlés napját január 7-ére tűzte ki az igazgatóság. A közgyűlés Budapesten lesz és a tisztújításon kívül egyik kiválóan fontos tár-

gya: az alapszabályok módosítása lesz. Junius végén a szövetség vagyona 110,710 kor. 89 fillér volt. Az 1905. évben a szövetség igazgatósága összesen 1845 korona segélyt utalványozott beteg és állás nélküli vidéki hírlapíróknak.

Kutba esett csikó. Belt szelencesi gőzmalomnak kutjába szerdán egy stajer fajta 8 hónapos csikó, melyért 600 koronát ígértek a tulajdonosnak, a kutba esett. A gyors segélynyújtásnak sikerült az állatot megmenteni, de a csikó beledöglött.

Pongrácz Mihályról. A megszökött szegedi zughankárról hallgat a krónika, hanem ő maga újabb üzleteket köt a távol Svájcban. Mint értesülünk, Pongrácz Mihály Svájcba szökött s egy berni pénzintézetnek lett a kommissionáriusa. A megszökött bankár felesége Budapesten van, őcsese pedig Szegeden várja tőle a jó híreket. Pozitív hír azonban, mely egyenesen tőle származnék, eddig nem érkezett sem Budapestre, sem Szegedre.

Dunába fordult borszállítók. Sáfrán Fábán, Czöndör János, Muzslai János, Apari József gombosi lakosok Erdődről bort szállítottak a Dunán, de csolnakjuk felfordult és hordóstól együtt a vízbe estek. Szerencse, hogy a közelben levő halászok és révészek csolnakjukkal segítségükre mehetek, mert különben mindnyájan oda veszték volna.

Művészet — Irodalom.

Ne szomorkodj, légy vig! Mult számunkban megemlékeztünk arról, hogy Szántó Károly zombori elemi iskolai tanító humoros zeneműveit kiadás alá rendezi. Zeneirodalmunkban műve páratlanul áll. Vidéki dalegyleteinknek, kik közönségük szórakoztatására sulyt helyeznek, figyelmébe ajánljuk. A dalárdáknak csak két kart kell beleilleszteni és az egész estély sorozata megvan. A szövegek könyv magában foglalja: „A milliomos” énekes monolog egy előadó részére. A 2. szám „A gépirókisasszonyok” két tenorhangra. A harmadik The Bell Edison Telefonograf 3 bariton hangra. A negyedik „A kocavadászok” korlátlan számú szereplőkre írva, részt vehet benne az egész dalárda. A mű tetszetős alakban van nyomtatva külön szövegek könyvvel. Ára 15 korona. Megrendelhető a szerzőnél (zombori központi elemi iskola).

„Igazság.” Az „Igazság” 1905. évi novemberi száma a szokottnál is dusabb tartalommal jelent meg, mert tartalmazza dr. Costa Alfonz portugál jogtudósnak „A kriminálzociológiai iskola” című korszakalkotó jogi tanulmányát két iven dr. Thót László fordításában. Ezenkívül benne van dr. Gratz Gusztáv tanulmánya: „Általános választójog és nemzeti politika”. Zsoldos Benő műfordításában részlet Tennyson „Dorájából”. Dr. Kadosa Marcell polemikus cikke: „Szint kell vallani!” Szász Károly verse „A fehértől erdőben.” Az általános választójog statisztikája Tisza és Kristóffy polemiája alapján. Ábrányi Emil paródiája, az „Uj Szózat.” Andrejev Leonidtól „A forradalom dala.” Dr. Radványiné Ruttkay Emma verse: „Fészek dalokból.” Dr. Kabos Mártontól „Római levél.” Továbbá versek Pataj Sándortól, Lovászy Károlytól, aktuális politikai és igazságügyi jegyzetek stb. Egyes szám 20 fillér.

Az Igazság könyvtára címen dr. Pataj Sándor szerkesztésében és kiadásában füzetek fognak megjelenni, amelyek a külföldi jogi művek legkiválóbbjait tartalmazzák. Egyes szám 40 fillér. Az első szám dr. Thót László fordításában hozza dr. Costa Alfonz nagybecsű tanulmányát: „A kriminálzociológiai iskola.” (Portugál eredetiből.)

A magyar szabadságharc hősiességét, önfeláldozását a görögöknek a perzsa

hadak elleni harcaival szokták összehasonlítani érdekes is az összevetés, nagy, kimagasló hősi harcok voltak mindkettőnek és voltak Efiáteszek a magyar szabadságharcban is. A magyar szabadságharc a világ legszebb tusáival, legtöbb hősiességével dicsekedő harc volt, de elbukott; a görög azonban diadalmaskodott a világra szóló hadak ellen. Ezekről a görög hősi harcokról szól az Endrei Zalán-féle Világ Történelme e heti füzeté. Mutatványszámot ingyen és bérmentve küld „A Világ Történelme” kiadóhivatala, Budapest, VI. Aradi-u. 8.

Törvénytörés.

Felmentett gyujtogatók. A szabadtéri esküdtbiróságot az Ada községben elkövetett gyujtogatási bűnügy foglalkoztatta. Vlachovits Vásza és fia adai lakosok voltak a vádlottak. Vlachovits Szima apjának felbujtására felgyujtotta rozoga állapotban levő lakóházukat, amely tűzkár ellen biztosítva volt, mert az öreg így akart egy kis pénzmagra szert tenni. A tűz az épületet teljesen elhamvasztotta, sőt a szomszédos két házban is jelentékeny kárt okozott. A megejtett nyomozás során mindketten beismerő vallomást tettek, így került ügyük az esküdtbiróság elé. Október hó 27-én megtartott tárgyaláson Szerdahelyi Sándor elnököl, a vádhatóságot Eperjessy Béla dr. kir. ügyész képviselte. Mindkét vádlott védői tisztét Székely Zoltán dr. látta el. Vádlottak kihallgatásuk alkalmával teljesen visszavonták beismerő vallomásukat. A fiu azzal védekezett, hogy a kérdéses időben másutt volt szolgálatban, az öreg pedig tagadja, hogy valaha is beszélt volna arról fiával, hogy a házat fel kellene gyujtaniok. Az esküdtörvények tagjai bizonyítékok hiányában verdiktjükben mindkét vádlottat nem bűnösnek mondták ki, minek alapján a kir. törvénytörés felmentő ítéletet hozott.

Jelenetek.

(A női kaszinóból.)

In a s: Kisasszony, a nagyságos asszony kéreti, kegyeskedjék haza fáradni. Vendég van.

A kis asszony: Az ördög bujjék a vendégbe. Nem hagyhatom abba a parthiet. Vezetnek 4—5 koronával.

Kontrakassza, tout le trois.

In a s: De kisasszony, a völegénye van ott.

A kis asszony: Mondja neki, hogy egy óra mulva jöjjön, akkor fogadhatom.

Feleség: Pá! Muki...

Férj: Szervusz édesem. Jó mulatást. Mikor várhatlak?

Feleség: 5, legkésőbb 6 órára haza jövök. Ha nem lesznek ott partnereim, nem játszom. Azzal a dölyfös X-néval, azzal a pénzes zsákkal nem kártyázom.

A feleség: Jó estét öreg!

A férj: Késtél angyalom.

A feleség: Kész a vacsora?

A férj: Oh igen! már meg is terítetttem.

A feleség: Na! de hogy lehetsz ily ügyetlen, már megint nincs viz az asztalon. Talán szántsándékkal akarsz boszantani. Te viziló!

A feleség (örömsugárzó arccal): Jó napot.

Nyertem dr. Kovácsnétól 60 koronát. Ma elviszlek az Elefántba vacsorázni.

A férj: Az igazán felséges dolog lesz. Csak várj egy pár percig, míg a pubit lefektetem.

A feleség: Csak siess! Vacsora után felnézek egy percre a kaszinóba, mert dr. Kovácsnénak revanche-ot kell adnom.

A férj: Menjünk ma színházba, a „Bolygó görög”-öt adják, ugy szeretném megnézni.

A feleség: Uram! célzás akar ez lenni? Nem mindig idehaza ülök.

A férj: ???...

A feleség: Azt a kis szórakozást is sajnálja tőlem, a mit a kaszinóban eltöltök. Ön igazán hálátlan.

A férj: De édes!

Közgazdaság.

Komlóárak. A bácskai komlótermelők egyesületéhez beérkezett jelentések szerint a nagyobb külföldi és hazai piacokon a komló ára legutóbb következőkép alakult: a saazi piacon október 31-én 50 kgr. saazvárosi komlóért 84—120 koronát, saazvidékiért 76—118 koronát fizettek. A nürnbergi, galiciai és steierországi piacokon az árak változatlanok. Segesvárt 100 kgr. komló ára október 28-án 80—124 kroona volt. Lajosfalván üzlet nem volt. Petrőcön október 31-én 100 kgr. komlóért 100—110 koronát fizettek. — Az értékesítés ideje vége felé közeledvén, kéretnek a helyi meghatalmazottak, sziveskedjenek a még el nem kelt komlókészlet mennyiségéről a bácskai komlótermelők egyesületét sürgősen értesíteni, esetleg pedig nemleges tudósításukat megküldeni.

HIRDETÉSEK.

6501/1905.

Pályázat.

Okér községben megüresedett községi állatorvosi állásra ezennel pályázatot nyitok és felhívom mindazokat, akik ezen évi 1000 korona fizetés és 40 fillér nappali és 80 fillér éjjeli látogatási díjjal egybekötött állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt kérvényüket születési anyakönyvi kivonattal hozzám **november hó 25-ig** okvetlenül terjesszék be, mert később érkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Ujvidék, 1905. október hó 30-án.

Mezey Imre,

2—1

főszolgabíró.

2790. szám.

1905.

Hirdetmény.

Csonoplya községe mint erkölcsi testület közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező 1 darab magyar fajú, 2 darab bonyhádi fajú, 2 darab tenyészképes kan mint számfeletti Csonoplya község házábanál **1905. évi november hó 6-án délelőtt 9 órakor** készpénz fizetés mellett nyilvános árverésen el fog adatni.

Csonoplya, 1905. október 28-án.

Deák Andor, **Lengyel József,**

jegyző. 2—2 bíró.

4715/1905.

Pályázati hirdetmény.

A bácsalmási járáshoz tartozó Mélykut községben ujonan rendszerezett és a vármegyei tek. törvényhatóság 665/1905. számú határozatával jóváhagyott egy irtó és egy irtó-végrehajtói állásra pályázatot hirdetek, és felhívom mindazokat, kik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **folyó évi november hó 16-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később beérkező kérvények figyelembe vételét nem fogom.

Az irtó állás havi előleges részletekben fizetendő évi 800 korona, — az irtó-végrehajtói állás pedig évi 600 korona készpénz fizetéssel van javadalmazva.

Bácsalmás, 1905. október hó 30-án.

Szutrély Lipót,
főszolgabíró.

2—1

3883. szám.

kig. 1905.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye kulai járásába bekebelezett Bácskeresztur nagyközségben elhalálozás folytán üresedésbe jött és 1. előleges havi részletekben fizetendő évi 560 kor. fizetéssel javadalmazott II-od irtó és 2. lemondás folytán üresedésbe jött, utólagos havi részletekben fizetendő évi 500 korona fizetéssel javadalmazott dijnoki állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhívom a pályázni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványukat **folyó évi november hó 25-éig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezőket figyelembe nem fogom venni.

Kula, 1905. október 25-én.

Dr. Széchényi,
főszolgabíró.

2—2

Szőlővessző!

A világhírű **DELAWARE** adja a legjobb bort!
Oltani, permetezni nem kell!
A szőlészeti kincse.

A phylloxerának ellentáll!!!!
Leírását és árjegyzékét ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!
Nagymennyiségű sima és gyökeres

Delaware vessző eladás.

Cím:

Szigyártó és Takáts

szőlőteleptulajdonosok.

*—9

Telep: Alsó-Sagesd. Központi iroda: Felső-Sagesd.
Somogy megye.

Ferenc-csatorna részvénytársulat üzletigazgatósága.

2393/1905.

Hirdetmény.

A részvénytársulat kezelésében levő csatornai műtárgyak 1906. évi fentartásához szükséges és körülbelül:

220 m³ puha fenyőszál,

385 drb puha fenyődeszka,

40 m³ vörösfenyőszál,70 m³ tölgyfa deszka,15 m³ hajó padló.

35 m³ bárdolt tölgyfagerenda, és egyéb építési anyagoknak biztosítására zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

Részletes anyagszükségleti kimutatás és szállítási feltételek a r. t. üzletigazgatóságánál (Kisszapár, u. p. Uj-Szivác) kaphatók.

Ajánlatok: „Ajánlat a Ferenc-csatornai hidjavításokra“ felirással láthatók el.

Az ajánlott összeg 10%-át képező bánatpénzt tartalmazó zárt ajánlatok beadási határideje **1905 november 25 déli 12 óra.**

Később érkező vagy távirati ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Kisszapár, 1905. november 1.

Heintz Albert,

műszaki és üzletigazgató.

2—1

Ritka alkalmi vétel!**Villanyos esillár kiállítás.****A legegyszerűbbtől a legdiszesebbig.****VILLANYVILÁGÍTÁSI BEVEZETÉSEK****a legmesszebbmenő szavatolás mellett.****Petroleum és gázlámpák****villanyra átalakíttatnak****Teltsch Gáspár****optikai és elektrotechnikai műintézetében****ZOMBORBAN** 50-26**Bámulatos olesón!****Uj műkertészet.**

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy Zomborban a Sztójkovits-féle majorban, közvetlen a vasut mellett, az Export-gőzmalommal szemben

műkertészetet

nyitottunk.

Elfogadunk: **kertek diszítését, szőlőültetést, oltást és bujtatást, komlóültetést.**

Termelünk: mindennemű **virágokat**, legkivált **rózsát**, különféle **gyümölcsfákat** a faj jótállása mellett. Mindennemű **csokrokat** és **koszorúkat** úgy élő, mint művirágokból készítésre elvállalunk.

Megrendeléseket lehet eszközölni a Sztójkovits-féle majorban, vagy Árok-utca 3. sz. a. Bánát külváros.

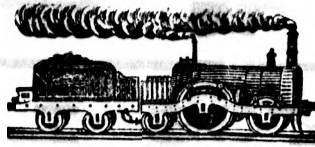
A n. é. közönség pártfogását kérve maradunk

tisztelettel

Radisits Bozsidár és Társa

mű- és élővirág kertésze Zomborban.

10—8

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje.

ÉRVÉNYES 1905. ÉVI OKTÓBER HÓ 1-ÉTŐL.

Oda						Budapest—Zimony—Belgrád.						Vissza	
gyorsv.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.			szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	tv. sz. sz.	gyorsv.
7.00	7.15		1.55	3.20	10.10	ind. BUDAPEST k. p. u.		5.45	9.50	1.00	6.55		10.00
10.15	12.37		6.15	6.36	4.22	érk. SZABADKA		11.50	5.05	9.51	1.52		6.37
	1.26	4.15		6.48	5.32	ind. SZABADKA		10.58	7.23	9.39	1.26	9.08	
	1.56	4.43		7.10	6.01	Csantavér		10.26	6.53		1.02	8.18	
	2.21	5.09		7.25	6.27	Bács-Topolya		10.02	6.31	9.07	12.41	7.31	
	2.47	5.36		7.42	7.05	Hegyes-Feketehegy		9.31	6.02		12.14		
	3.07	5.55		7.55	7.27	Verbász		9.06	5.37	8.39	11.57		
	3.28	6.17			7.46	O-Kér		8.41	5.13		11.39		
	3.45	6.34			8.13	Kiszács		8.21	4.54		11.21		
	4.06	6.55		8.37	8.34	érk. UJVIDÉK		7.46	4.37	7.56	11.00		

Oda				Baja—Ujvidék				Vissza			
v. v.	v. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	v. v.
	4.00	7.12	1.15	ind. BAJA	9.15	3.23	6.50				
	4.11	7.23	1.25	Baja-szállásváros	9.08	3.15	6.42				
	4.25	7.35	1.38	Vaskút	8.53	2.59	6.26				
	4.51	8.00	2.01	Gara	8.32	2.37	6.00				
	5.09	8.17	2.16	Rigyica	8.17	2.17	5.35				
	5.37	8.45	2.39	Sztanislos	8.00	1.57	5.12				
	5.56	9.03	2.56	Gákova	7.36	1.28	4.40				
	6.15	9.22	3.14	Nenadies	7.15	1.08	4.16				
	6.25	9.32	3.23	érk. ZOMBOR (étk.)	7.05	1.08	4.05				
2.25	6.51		3.51	ind. ZOMBOR (étk.)	6.20	11.20				7.00	
2.31	6.57		3.57	Zombor-vásártér	6.13	11.13				6.52	
2.41	7.07		4.07	Fernbach-szállás	6.04	11.04				6.41	
2.50	7.16		4.16	Zsárkovác	5.56	10.56				6.32	
3.06	7.30		4.30	Ó-Szapár	5.42	10.42				6.15	
3.35	7.49		4.49	Bresztovác	5.27	10.28				5.51	
4.05	8.10		5.12	Hódságh	5.02	10.02				5.21	
4.46	8.35		5.37	Parabuty	4.43	9.45				4.43	
5.00	8.49		5.51	Paraga	4.22	9.25				4.10	
5.40	9.16		6.09	ind. GAJDOBRA	3.46	9.07				3.26	
5.54	9.30		6.23	Bulkesz	3.32	8.55				3.11	
6.16	9.45		6.38	Petrovác-Glozsán	3.21	8.44				2.59	
6.50	10.10		7.03	Futtak	2.52	8.16				2.20	
7.13	10.31		7.25	érk. UJVIDÉK	2.27	7.51				1.40	

Oda				Szabadka—Dálya				Vissza			
v. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	v. v.
5.00	2.02	6.50	6.55	ind. SZABADKA	6.50	9.41	12.59	10.35			
5.25	2.26		7.25	Tavankut	6.17		12.37	10.09			
5.45	2.46	7.19	7.53	Bajmok	5.53	9.11	12.20	9.51			
6.16	3.17	7.41	8.32	Nemes-Militics	5.02	8.46	11.44	9.10			
6.30	3.31	7.53	8.50	érk. ZOMBOR	4.40	8.35	11.27	8.51			
7.28	4.00	8.13		Prigl-Szent-Iván		8.14	10.55	8.14			
7.42	4.13	8.23		Szóna		8.04	10.37	7.53			
7.54	4.24	8.33		érk. GOMBOS		7.55	10.25	7.40			
9.18	5.25	9.13		ind. ERDŐD		7.20	9.17	6.03			
9.30	5.37	9.23		érk. DALYA		7.09	9.05	5.50			

Oda				Szabadka—Ó-Becse				Vissza			
v. v.	sz. v.			sz. v.	gy. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	v. v.
	4.40	1.32		ind. SZABADKA		8.34	5.25				
	5.08	2.00		Békova		8.07	4.58				
	6.19	3.21		érk. ZENTA		6.40	3.40				
	7.47	5.27		Ada		5.26	2.19				
	8.10	5.42		Mohol		5.05	2.02				
	8.30	6.02		Bács-Petrovosszelló		4.89	1.37				
	8.56	6.28		érk. ÓBECSE		4.10	1.10				

Oda				Szabadka—Baja				Vissza			
sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.
4.50	10.30	1.47	7.00	ind. SZABADKA	9.29	12.48	6.20	10.28			
5.25	11.09	2.22	7.35	Csikéria	8.56	12.16	5.48	9.52			
6.03	11.46	2.54	8.07	Bács-Almás	8.34	11.55	5.27	9.22			
6.09	11.51	3.00	8.13	Almás	8.19	11.40	5.12	9.06			
6.33	12.15	3.26	8.42	Bikity-Borsód	7.54	11.15	4.47	8.38			
7.07	12.48	4.00	9.16	érk. BAJA	7.17	10.40	4.12	7.47			

Oda				Ó-Becse—Ujvidék				Vissza			
sz. v.	v. v.	sz. v.		sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.
4.40	9.50	4.25		ind. Ó-BECSE		6.55	12.43	7.44			
5.05	10.21	4.49		Bács-Földvár		6.33	12.16	7.22			
5.27	10.48	5.10		Csurogh		6.15	11.47	7.08			
5.49	11.22	5.32		Zsablya		5.50	11.18	6.37			
6.04	11.45	5.47		Goszpodince		5.31	10.44	6.21			
6.30	12.24	6.11		Temerin		5.14	10.20	6.04			
6.39	12.36	6.20		Járek		4.58	9.50	5.46			
6.53	12.53	6.34		érk. VASKAPU		4.43	9.31	5.31			
7.01	1.07	6.36		ind. VASKAPU		4.42	9.24	5.23			
7.25	1.35	7.00		érk. UJVIDÉK		4.17	8.55	5.00			

Oda				Szeged-Rókus—Zenta				Vissza			
sz. v.	v. v.			v. v.	sz. v.			v. v.	sz. v.		
	4.20	1.40		ind. SZEGED-ROKUS		8.51	5.45				
	4.43	2.04		Röske		8.28	5.23				
	5.02	2.22		érk. HORGOS		8.07	5.05				
	5.03	2.35		ind. HORGOS		7.57	4.49				
	5.21	2.58		Bács-Martonos		7.39	4.31				
	5.44	3.24		O-Kanizsa		7.25	4.17				
	6.04	3.54		Adorján		6.56	3.53				
	6.29	4.19		érk. ZENTA		6.30	3.28				

Oda				Ujvidék—Vaskapu—Titel				Vissza			
sz. v.	v. v.			v. v.	sz. v.			v. v.	sz. v.		
	6.37	5.10		ind. UJVIDEK		6.00	3.01				
	7.00	5.38		érk. VASKAPU		5.38	2.38				
	7.05	5.50		ind. VASKAPU		5.28	2.33				
	7.31	6.24		Káty		5.06	2.15				
	7.42	6.38		Tizsakalmánfalva		4.43	1.56				
	7.57	7.00		Kovil-Szent-Iván		4.25	1.41				
	8.11	7.18		Vilova—Gardince		4.04	1.26				
	8.24	7.34		Lok		3.48	1.14				
	8.37	7.50		érk. TITEL		3.32	1.00				

Oda				Kiskun-Halás—Bácsalmás—Rigyica				Vissza			
v. v.	v. v.	v. v.		v. v.	v. v.	v. v.		v. v.	v. v.	v. v.	
3.50	12.05	6.00		ind. KIS-KUN-HALÁS		5.44	2.27	10.24			
4.03	12.18	6.13		Kopolya		5.32	2.14	10.11			
4.20	12.35	6.29		Fehértó		5.16	1.57	9.54			
4.37	12.51	6.45		Terézhalom		5.00	1.40	9.37			
4.58	1.33	7.03		Jankovác		4.48	1.27	9.24			
5.25	2.03	7.23		Mélykut		4.20	1.25	8.50			
5.48	2.26	7.44		Rudics		4.00	1.11	8.21			
5.56	2.34	7.52		érk. BÁCZSALMÁS		3.51	1.00	8.10			
6.16	3.00	8.12		ind. BÁCZSALMÁS		3.41	1.11	7.40			
6.36	3.20	8.28		Madarász puszta		3.26	1.01	7.20			
6.49	3.38	8.36		Bácsmadaras		3.18	1.01	7.10			
6.57	3.46	8.43		Sanac puszta		3.11	1.03	6.53			
7.17	4.11	8.53		Katymár		3.00	1.02	6.40			
7.29	4.23	9.03		Legyen puszta		2.49	9.58	6.14			
7.45	4.39	9.16		érk. RIGYICA		2.35	9.40	5.56			

||
||
||

Ocsóbb mint bárhol! Pontos kiszolgálás!

VILLANYOS LÁMPÁK!

Ajánljuk dús raktárunkat modern stíli villanyos lámpákban, bámulatos ocsó áron, teljesen szerelve és a vezetékhez kapcsolva!

A grammophon társaság (író angyal védjegy) képviselőjét megnyertük Zombor és környéke részére; raktáron tartunk nagy választékban kifogástalan működésű **GRAMMOPHONOKAT** és **LEMEZEKET**.

A triesti **LINOLEUM** (parafa szőnyeg) óriási raktárát is a n. é. közönség b. figyelmébe ajánljuk.

Fehérneműek, izléses nyakkendők, csipkék, szalagok, karlsbadi porcellán serviceok, **BERNDORFI ALPACCA** és **ALPACCA** ezüst.

Chinaezüst és bronz dísz tárgyak ocsó áron.

A n. é. közönség szives látogatását kéri

Goldfáhn Sándor és Fia,

Zombor, Kossuth Lajos-utca.

Esőernyők, gyermekkoosik, utazó bőröndök, játékok, tajtékpipák. Szolid elvek.

ITT MEGRENDELHETŐK:
VÁLTÓK
GYÁSZLAPOK
SZÁMLÁK
LEVÉLFEJEK
NÉVJEGYEK
ELJEGYZÉSI ÉS
ESKETÉSI KÁRTYÁK
SÍMA- ÉS
DOMBORNOMATU
MONOGRAMMOK

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

== KÖNYV- ÉS KONYOMDAI INTÉZETE ==

ZOMBORBAN

== A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN. ==

ITT MEGRENDELHETŐK:
HIRLAPOK
MŰVEK
NAPTÁRAK
TÁBLÁZATOK
FALRAGASZOK
KÖRLEVELEK
TÁNCVIGALMI
MEGHÍVÓK
TÁNCRENDEK
ÉTLAPOK

KÖZSÉGI NYOMTATVÁNYOKBÓL NAGY RAKTÁR.

== PAPIR- és IRÓSZEREK A BEVÁSÁRLÁSI ÁRON. ==

KÖNYVKÖTŐMUNKÁK ELFOGADTATNAK
ÉS A
KIÁLLÍTÁSI ÁRON SZÁLLÍTTATNAK.

TELEFON SZÁM: 18.

A „BÁCSKA” KIADÓHIVATALA.